

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXXIX. De Censibus, Exactionibus, Procurationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

IN TIT. XXXIX. DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS, PROCURATIONIBUS.

SUMMARI A.

1. Censur quid, & quibus solvendus.
2. Censur novus imponi non potest, nec vetus augeri.
3. in qua moneta solvi debent.
4. Exactiones quid, & a quibus imponantur.
5. Procuraciones quid, & quibus debita.

Quamvis tractatus de censibus sive redditibus annuis ab Auctore an. 1609, editus ob similitudinem aliquam hic subjungi possit; quia tamen redditus annui majorem affinitatem habere videntur cum usuris, ideo a tractatu de Usuris divelli non debuit.

1. Agitur verò hoc Tit. de censibus, exactionibus & procuracionibus, ut sunt onera Ecclesiarum, uti & jus patronatus est onus quoddam.* Per Censur enim hic intelligitur onus reale Ecclesie impositum sive qualibet pensitatio, quæ ab Ecclesiis, vel Monasteriis, aliisve piis locis, debetur superioribus Prælatibus, in signum subjectionis, c. 2, h. t. protectionis, c. Receptimus inf. de privil. aut acceptæ libertatis, c. Constitutus 6, sup. de relig. domib. D. Canis. in Summa lib. 2, tit. 25, §. 3, vel etiam inferioribus, ut patronis, sive Clericis sive laicis, idque intuitu fundationis aut dotationis, c. Præterea 23, sup. de jure patron.* Et quidem ab initio, dum fundatur, dotatur vel eximitur Ecclesia; postea verò novi census imponi non possunt, ita nec veteres augeri, c. 3, c. Prohibemus 7, & cap. Significavit 13, h. t. Quod & ad laicos extensum est, qui nova vectigalia instituere prohibentur sine consensu & auctoritate Principis, sub pœna excommunicationis, c. Innovamus 10, h. t. Sed neque census aliquis, ab Ecclesia licet longo tempore solutus, in posterum solvi debet, nisi doceatur da justa ejus solvendi causa. Oportet quippe, ut omnis census, ad quid & quando persolvi debeat, præsciatur, c. Pervenis 5, h. t.

3. Quia verò census hic constitui & solvi ut plurimum in pecunia numerata solet, cujus æstimationem contingit sæpius nunc augeri, nunc minui, quæ situm est, quâ in moneta solvendus sit census; Et Resp. summus Pont. in antiqua moneta,

ta, sive ad æstimationem ejus monetæ, quæ in usu erat, dum census primùm constitueretur, c. Olim 20 & c. penult. h. t. nisi ei juri præscripserit is, cui census debitus est, d. c. 20.

Exactionum (de quibus est altera pars hujus Tit.) nomine veniunt tributa & vectigalia, aliæque similes pecuniaræ collectæ seu pensitationes: quæ vel à Principibus sæcularibus imponuntur, isque præstantur, ut pedagia, guidagia, & similia onera personalia, quæ personis rebulve Ecclesiasticis imponi verantur, cap. pen. h. t. in 6, nisi fortè publica necessitas vel utilitas aliud possulet. Quo etiam casu constringi per judicem sæcularem nequeunt, sed per Ecclesiasticum, ut latè prosequitur Panorm. in e. Non minus V. ipsarum inf. de immunit. Eccles. Vel penduntur tributa Prælatibus Ecclesiarum, idque ex præscripto SS. Canonum, ut sunt Synodaticum, Cathedraticum, & alia id genus jura Episcopalia, c. Cum olim 19, h. t. & c. Super quibusdam inf. de V. S. Novis autem talliarum sive collectarum exactionibus Episcopi aut Prælati subditos suos gravare non possunt; sed tantùm permittitur, si fortè subsidio aliquo opus sit, petere à subditis moderatum auxilium, c. Cum Apostolus 6, §. prohibemus h. t. Quod vulgò vocant charitativum subsidium. Vide D. Canis. ad c. 2, & 4, inf. de immunit. Ecclesiar. & in Summa d. tit. 25, §. 6.

Procuraciones sunt expensæ, quæ præstantur Prælatibus, quibus ex officio incumbit visitare Ecclesias vel Monasteria, sive ille Episcopus sit, sive Archidiaconus, sive Decanus: idque singulis annis minimùm semel, c. Mandamus sup. de off. Archid. c. Congruente sup. de off. ordin. Canis. in Summa d. tit. 25, §. 7, & 8, Tenentur autem ii, qui visitantur, solas expensas vituales præstare, c. Si Episcopus 16, de off. ordin. in 6, Nisi malit beneficiatus certam summam pecuniæ, quod in ejus est optione, solvere. Joan. Papon. lib. 3, tit.

- 11, De jure visitat. in append. Arresli 1, V. A.